

ש"א ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבקהילת "מקור חיים" יע"א
בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

להצלחת דן בן חנה וזוג' עכב"ב - לבריאות שמירה עליונה והרמת קרן המזל וכט"ס לעד אכי"ר

גליון מס' 369

ערש"ק פרשת 'במדבר', א' בסיון תשע"ג

תנאי

לקבלת התורה!

מעשה שהיה: אברך אחד ניתקל בהודעה בה ביקשו אם אפשר ללמוד משניות לטובת ולעילוי נשמת יהודי שנפטר. האברך הסתפק האם בשל כך יכול הוא לפגוע בסדר לימודו, או שיש כאן מצות חסד עם המת וראוי הדבר וכשר? קם ונסע אל הגאון רבי יהודה מיכל לפקוביץ זצ"ל לשמוע מפיו עצה והדרכה. הגיע אל ביתו ופירש הדברים כשימלה. לאחר שהרב הקשיב לדבר היטב, ענה ואמר: לדעתי מוטב שתתחיל ללמוד משניות לעילוי נשמתך; האברך לא הבין כלל ועיקר את דברי הרב והאם נאמרו על דרך הסוד או הפשט, וביקש מהרב לבאר את עומק כוונתו. והרב, במתינות ובסבלנות האיר את עיניו בסוגיא הסבוכה: ראה נא בני היקר, אם הינך מסתפק אם לעזור ליהודי אם לאו, מראה הדבר בראיה ברורה כי נשמתך שלך מתה הינה, ולכן הקדמתי ואמרתי שמוטב שתלמד תחילה לעילוי נשמתך שלך, שהרי חיך קודמים לחיי חבירך! אחים יקרים, במה דברים אמורים? דברים נחרצים אלו מפי קודשו של אותו גאון ראש ישיבת פונוביץ' לצעירים, מהוים עבורינו תמרוז אזהרה חמור של: "עצור!!! בכדי שנתבונן היטב כאשר אנו עומדים סמוך ונראה לחג מתן תורה בו עמדו רגלינו ורגלי אבותינו כאיש אחד בלב אחד לרגלי הר סיני, דהרי זהו אחד התנאים הגדולים והעיקריים בכדי שנוכה להכל את דברי תורתנו הקדושה. עם ישראל קדושים נוהגים ללמוד כל הלילה. הכל רוצים לזכות ל"ותן חלקינו בתורתך", אך עלינו לדעת היטב ולא לשכוח את התנאי הקודם לזכות לתורה - אחדות ואהבה בינינו. שישים ריבוא אותיות ישנם בתורה הקדושה. לכל יהודי יש אות, ואם חלילה יש לנו השגות וביקורת וחלילה לשון הרע על חלק מהאותיות, הרי כבר ידוע הדין שאם ספר תורה שלם ומהודר, אך חסרה בו רק אות אחת... נרבה באהבה ונזכה כולנו ל"האר עינינו בתורתך ודבק ליבנו במצוותיך", אמן!

תורת זינים!

עם ישראל זכה בזכיה גדולה ועצומה בה לא זכתה שום אומה ולשון - זוהי תורתנו הקדושה. התורה שהיתה קיימת עוד מאות דורות לפני בריאת העולם ובה היה הקב"ה ישתבח שמו לעד משתעשע, ניתנה לעם הבחירה. מלאכי מעלה נלחמו עליה ורצו להשאירה בשמים, אך ידו של משה רבינו גברה עליהם בעזרתו של בורא עולם והוא הורידה לנו. התרגשות עצומה אופפת כל יהודי טוב עת זוכרינו שקרובים אנו ליום הגדול והקדוש - יום מתן תורה. יום שבו נהיינו לעם וקיבלנו את הדבר החשוב בתבל - זוהי התורה הקדושה, המלמדת אותנו הנהגות ואורחות חיים, דרכים ישרות ומיזות אציליות. בחג השבועות - יום מתן תורה, נקבע ונכתב לכמה תורה נזכה בזאת השנה, כמה מסכתות וספרים נגמור, כמה נתעלה בלימוד התורה ובכמה סייעתא דשמיא נזכה בהבנת התורה. כל אחד מאיתנו צריך להתחזק יותר ויותר שיזכה להיות ראוי לקבלת התורה, וכמו שאבותינו במדבר הכינו עצמם בהכנה רבתית לפני המעמד הנשגב. המדרש (מדרש רבא א,ו) כותב: "בשלושה דברים ניתנה התורה: באש, במים ובמדבר". הגאון הגדול רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, אותו אדם גדול שייסד את לימוד הדף היומי, אמר פעם באחת מדרשותיו, שהקב"ה ישתבח שמו לעד נתן את התורה לישראל על מנת שיקיימוה בכל תנאי ובכל מצב, ויהיו נכונים למסור את נפשם, גופם וממונם על האמונה בבורא עולם. ואין הכוונה למעשה חד פעמי של מסירות נפש, אלא גם להסתגלות של חיים ממושכים בתנאי לחץ וסבל, המצריכים מסירות נפש מתמדת למשך ימים רבים. קורות ימי עמינו מלאות ורוויות דוגמאות של מסירות נפש מצד היחיד או הכלל, ועל כך מרמזים דברי המדרש: בשלושה דברים ניתנה התורה: באש - רמז למעשה אברהם אבינו, שקפץ לכבשן האש למען אמונתו. במים - רמז למעשה נחשון בן עמינדב, שקפץ לים סוף בראש המוני בני ישראל. במדבר - רמז למעשה אבותינו שהלכו ארבעים שנה במדבר בארץ לא זרועה מתוך דביקות ואמונה בבורא יתברך, וזוהי מסירות נפש מתמדת של כלל ישראל שאין גדולה ממנה. ע"כ. וכן בכל הגלויות והמצבים בס דבקו בני ישראל בתורה הקדושה ולמדו אותה בהתמדה עצומה ובמסירות נפש מופתית ונזהרו מלבטלה אפילו רגע, בידועם ובזוכרם את דברי הירושלמי (פאה א,א) שאפילו כל מצוותיה של התורה, אינן שוות לדבר אחד של תורה, וכן נאמר במדרש תנחומא (ויקהל ח) שאין לך גדול מן העוסק בתורה. וכבר כתב הגאון הקדוש בעל ה"מסילת ישרים" זצ"ל: הרבו חכמים ז"ל להפליג בשבח התורה ולהפליג בעונש ביטולה, להראות לנו החשיבות שיש לה מכל המצוות, כי באמת אין לנו שלימות ולא שום טובה זולתה. מסופר בספר "דרכה של תורה", שפעם נתגלעה מחלוקת בנוגע לסכום עתק בין מספר סוחרים שהתגוררו בערים שונות. אותם סוחרים החליטו להתדיין בדין תורה אצל הגאון מטרנופול, רבי דוד מוניש באב"ד זצ"ל. בעלי הדברים הרצו את טענותיהם בפניו והמשא ומתן ביניהם נמשך שעות רבות והסתיים בשעת לילה מאוחרת ללא תוצאות. או אז שבו הסוחרים לאכסנייתם. ויהי באשמורת הבוקר בשעה ארבע וחצי, התחיל רבי דוד את שיעורו לבני הישיבה כהרגלו. והנה באמצע הלימוד חזרו הסוחרים וביקשו שהרב יפסוק דינו. אמר להם הרב: "אי אפשר, אינני רשאי להפסיק באמצע השיעור עם התלמידים; רק לאחר שאסיים אוכל להתפנות לדין תורה". כל הפצרותיהם של הסוחרים וההבטחות לתרום תרומה גדולה ונכבדה עבור הישיבה עלו בתוהו, למרות שמצב הישיבה היה דחוק מאד וקשה עד בלי די. עם כל זה השיבם רבי דוד בהתרגשות כשפניו בוערים כלפידי אש: "אפילו תעטרנוי בזהובים לא אלך!". עד שנסוגו הסוחרים והמתינו לסיום השיעור. אחים ואחיות יקרים, בואו ונתחזק בלימוד התורה הקדושה ובכבודה, ועל ידי זה נזכה לכל הברכות הכתובות בה ולגאולה במהרה!

כל הזכויות שמורות למערכת העלון

מטעמים לשבת

בדביקות ובעבודתו הקדושה, אבל רק בינו לבין עצמו מבלי שיטרח כלל להשפיע מצדקותו גם על הזולת. צדיק כגון זה נמשל ל"ארז", שהוא אילן גדול וכביר, אבל אינו נושא פירות, כך גם צדיק זה גדול בתורה ובעבודתו רק לעצמו, ואינו נוקף אצבע כדי להרבות עוד צדיקים בעולם. מאידך יש צדיק אחר, שנמשל ל"תמר", אשר הוא גם גבוה וכביר וגם מפריח פרי, כן גם הוא פורח ומפריח אחרים, מביא אנשים לידי תשובה ומקרבם אל אביהם שבשמים. הארז בלבנון אינו אלא בבחינת "ישגה" - שהוא משגשג רק בשביל עצמו, ואילו התמר הוא בבחינת "יפרח" - שהוא פורח ומשפיע טובה לעולם. שבת לוי, אף שהיו עוסקים בתורה ובעבודה, בכל זאת היו גם הם כתמר הזה, שהיו מורים את תורה ה' לאחרים - "וירו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל" - וקירבו את הבריות למקום - "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה..." (צוואת הבעל שם טוב הקדוש זצ"ל)

הכל היו עומדים שם, ושומעים שבוחרים בתריסר הנשיאים, היתה נגרמת לכמה מגדולי העם חלישות הדעת. ולפיכך נקראו הנשיאים בפני עצמם, שלא לפני כולם! כמה יש להורים ולמחנכים להתאזר לרגישות הילדים והחניכים, ולא לבכר כמה על פני האחרים!

(מעין השבוע)

"איש על הגלגל" (ב,ב)

במדרש אמרו על פסוק זה: "ובשם אלוקינו נדגול", ה' יתברך קבע שמו עלינו ועשה אותנו דגלים. חיבה יתירה חיבבם ה' יתברך שעשאם דגלים, שנאמר: "ודגלו עלי אהבה".

(מעין השבוע)

"הקרב את מטה לוי" (ג,ו)

הדא הוא דכתיב: צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה (מדרש רבה). שני מיני צדיקים הם - יש צדיק שהוא טרוד תדיר

"ישאו את ראש כל עדת בני ישראל" (א,ב)

"ראש כל עדת בני ישראל" - אמר גאון עוזנו מרן החיד"א זצ"ל בשם רבינו אפרים זצ"ל - הוא הקדוש ברוך הוא המתנשא לכל לראש, והוא מצטרף כביכול לכל מניין להשלים החשבון, כמו שנאמר: "ה' מנת חלקי וכוסי", לשון מניין, כמו "תכוסו על השה", שכל שעה שישראל נמנים לדבר מצוה, שכינה עימהם!

(מעין השבוע)

"ויקחו משה ואהרן את האנשים אשר ניקבו בשמות" (א,יז)

כתב האלשיך הקדוש זצ"ל, שבתחילה לקחו משה ואהרן את הנשיאים והפקידום על המניין, ואחר כך "את כל העדה הקהילו". ולכאורה, יכולים היו לקצר את התהליך: לקרוא את כל העדה ולכנסם, ובאותו מעמד לבחור את הנשיאים ולהתחיל במפקד. אבל אם

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

בתורה שבעל הפה ומכזה את החכמים, נשאה ללא מניין!

חג השבועות, יום פטירתו של דוד מלכנו הוא. ואמרו בגמרא הקדושה: כל אותו היום היה דוד יושב ולומד, ולא יכול היה מלאך המוות לשלוט בו. כי התורה חיים היא ללומדיה, ופיו של דוד המלך לא פסק מגיירה. אמר מלאך המוות: מה אעשה לך? היה לו פרס בעורף ארמונו, הלך מלאך המוות וסיכסך באילנות. יצא דוד המלך לראות מה הרעש, ופיו גורס דברי תורה. נשברה מדריגה מתחתיו ופסק לרגע מלימודו, ובאותו רגע נטל מלאך המוות נשמתו. כך קשורה איפוא פטירתו של אדונינו דוד המלך ע"ה ביום מתן תורתנו, תורת חיים אשר נטע בתוכינו ומצאנו בספר "אמר שמואל" להגאון רבי שמואל בן חביב זצ"ל, אודות פטירת הגאון הקדוש רבי אברהם הכהן זצ"ל, אב בית הדין בעירו. אותה עת פרצה מגיפה בעיר, רבים מתו בה, וגם בגאון הישיש פגעה. נענע ואמר: "הלא תדעו כי קראוני לעלות לכהן פאר בבית דין של מעלה, וצריכים בית דין של מטה להתאמץ ולטעון שהם צריכים לי כאן!". התפללו עליו כולם, ובפרט הדיינים המכהנים בעירו, ואכן הוקל חוליו. כיון שכך, ניפנו להכין צרכי שבת בערב שבת בין השמשות. אותה עת יצאה בת קול מן השמים, ויצאו הצדיקים לקראתו. אף הוא אמר לעומדים סביבו: "דעו כי התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי בא לקבל את נשמתו, ולא אניחנו שישבו ריקם". נטל ספר תורה לחיקו, ואמר: "בעלותי למרום אתפלל שתעצר המגיפה ולא ימותו עוד, אם רק ישובו בתשובה". יצאה נפש הצדיק במיתת נשיקה, והמגיפה נעצרה!

(מעין השבוע)

פרשתנו מתחילה במצוה של מניין בני ישראל. "כל יוצא צבא בישראל תפקדו אותם". ופירש רבינו אברהם אבן עזרא זצ"ל: "בישראל - להוציא ערב רב". על קבוצה נוספת שהוציאו אותה מן המניין - בסיפור שלפנינו. בין גדולי הרבנים שהאירו את פני ירושלים בברק אורם לפני כמאתיים שנה, היה הגאון החסיד רבי רפאל מיוחס זצ"ל, בעל "פרי האדמה" ו"מזבח אדמה". הוא היה הראשון לציון בדור דעה, בזמנם ובמקומם של רבותינו הקדושים ה"אור החיים" הקדוש, הרש"ט, הרב "נחפה בכסף", הרב "בתי כהונה", ועוד זצ"ל. בירושלים היתה אז קהילה קראית קטנה. פעם הטילו השלטונות מיסים כבדים עד מאוד על הקהילה היהודית ועל הקראים. החליטו להתכנס בבית הכנסת של הקראים, ששכן במרתף, ולטכס עצה. כאשר הראשון לציון הרב מיוחס זצ"ל ירד במדרגות לבית הכנסת - התעלף לפתע ונפל. תמהו הנאספים למאורע, והחליטו לחפור מתחת לגרם המזדרגות. ומה מצאו שם? את ספרו של רבינו הרמב"ם זצ"ל, "היד החזקה", שהקראים טמנו שם כדי לבזותו. כדי שכל מי שבא לבית תפילתם ידרוך עליו. כי הרמב"ם כלל את כל התורה שבעל הפה בסיפורו הגדול, והקראים אינם מודים בה! חרה אפו של הראשון לציון בקראים, והוא קילל אותם שלא יזכו לעולם למניין שלם מבני עדתם, בירושלים! וכך היה. כשמונים שנה לאחר מכן, בשנת תקצ"ד, התכוונו עשרים משפחות קראיות מחצי האי קרים לעלות לירושלים. בני העדה הקטנה שמחו לקראתם, כי הפעם כבר יהיה להם מניין. אולם, בהגיע שיירת הקראים לשערי ירושלים פרצה בהם מגיפה שעשתה בהם שמות, וכל הגברים מתו! וקהילת הקראים בירושלים, הכופרת

והייתם לי סגולה

אישה מעוברת שאוכלת אתרוגים, בניה יהיו רחניים (בעלי ריח טוב) ומעשה באשת שבור מלכא שהתמידה באכילת אתרוגים בימי הריונה ונולדה לה בת ריחנית מאוד.

אישה מעוברת שאוכלת כוסברה, יהיו לה בנים בעלי בשר ובריאים.

(הבית היהודי)

מדברי ראש הישיבה הרב ר' יוסף מוגרבי שליט"א

הזינוך הבנים

הזינוך לדרך ארץ...

יש מדרש מפורסם מאוד, בבראשית (מדרש רבה פרשה כ' פיסקה י'), בו מבואר שהאדם הראשון קולל וגורש מגן עדן. ובתחילה הקדוש ברוך הוא אמר לו, "ואכלת את עשב השדה", וכתוב במדרש: "כיון ששמע אדם הראשון כן הזיעו פניו, אמר מה אני נקשר לאבוס כבהמה? אמר לו הקדוש ברוך הוא הואיל והזיעו פניך תאכל לחם, שנאמר בזיעת אפיק תאכל לחם, אמר רבי לוי נח היה לו אילו היה עומד בקללתו הראשונה". וכל כך למה? אומר רש"י: "שהיה מתפרנס בלי דאגה ופרנסתו מצויה בכל מקום". זאת אומרת שהקדוש ברוך הוא העמיד את האדם במבחן נורא, הוא אמר לו אתה תאכל את עשב השדה, לא תצטרך לעבוד קשה כל החיים שלך, הכל יהיה מצוי לך בשפע, כל המזונות, לא תצטרך לדאוג לעבודה, לא יהיו לך בעיות של כסף ולא של פרנסה, ותהיה כמו כל בריות העולם שהקדוש ברוך הוא זן אותם בטובו, שהרי כל החיות בעולם מתפרנסות בלי צער ויגיעה, וכך יהיה גם אדם הראשון, אבל האדם עמד בנסיון ואמר "אני וחמורי נאכל מאבוס אחד?", שיהיה איזה שהוא דמיון ביני לבין בעלי חיים? הרי כל עבודת האדם היא להגביר את החלק האלוקי על החלק הבהמי, ולכן אי אפשר שיהיה שום דמיון בין האדם לבעל חיים. ואומנם הוא ויתר על כל הנוחיות והקלות שיש בזה, הוא ויתר על מזונות מצויים, הוא מוכן היה לעבוד קשה כל החיים, "בזיעת אפך", אבל הוא יאכל לחם, תהיה לו אכילה מיוחדת, הוא לא יאכל כמו בעלי חיים! וזהו שורש הדרך ארץ. מה זה דרך ארץ? הלכות דרך ארץ, מה הם אומרים? אתה בן אדם! אתה לא מתנהג כמו שבא לך, כמו שמתחשק לך, כמו שאתה רוצה, אתה כל הזמן חי עם מיגבלות, עליך להתחשב כל הזמן בזולתך, במעמדך. חם לך, אתה מזיע, אתה לא מוריד את החולצה, תסבול ותזיע אבל אתה תהיה לבוש, כי בן אדם מכסה את גופו, רק בעלי חיים לא מכסים את גופם. אתה מאוד רעב, אתה רוצה לאכול, יש צורות אכילה מיוחדות לאדם, אם יש לך תפוח גדול ובשביל זה צריך לפתוח את הפה בצורה גסה, אל תאכל, חכה שיהיה לך סכין, תחתוך ותאכל כמו בן אדם, כי אתה בן אדם. אתה צמא ומשתוקק לשתות, אתה לא שותה כמו ששתה עשוי שאמר (בראשית כה, ל): "הלעיטני נא", ופירש רש"י זצ"ל, אפתח פי ושפוך הרבה לתוכי כמו ששינוי "אין אובסין את הגמל אבל מלעיטין אותו". כי אתה בן אדם ואתה צריך להשליט עליך משטר ומשמעת, וכך מדכאים את חלק הבהמה שבאדם. אדם לא עושה מה שהוא רוצה, אלא מה שמתחייב מדרגתו בבריאה וממעמדו. דברים אלו וכיוצא בהם צריכים להיות נר לרגלינו ואור לנתיבותינו. ובהם להצמיד את ילדינו להיות בעלי דרך ארץ, ואז נוכל לבקש שיזכו לתורה ושתהיה מפוארה בכלי מפואר.

שלום בית

כל אזור ותפקידו (ב)

מסופר על כפרי פשוט שנשא לו אישה שטלתנית ובעלת מזג סוער. בלהט הוויכוחים שהתנהלו ביניהם, היה האיש האומלל זוחל אל מתחת לשולחן ושם היה ממתין עד שהיתה אשתו נרגעת. אז היתה האישה מצוה עליו לצאת ממתחת לשולחן. בציטנות, היה הכפרי יוצא ממקום מחבואו, ואולם עם כל שינוי לרעה במצב רוחה של אשתו, היה חוזר אל מקום המפלט מתחת לשולחן. באחת הפעמים בהן התווכחו בני הזוג, היה אחד משכניהם עד למה שהתרחש. הדבר היה מעבר להבנתו. הוא התכופף לעברו של הבעל שישב מכווץ כולו מתחת לשולחן. "איך אתה נותן לאשתך להתנהג אליך כך? אתה חייב להראות לה מי כאן בעל הבית!". דבריו של השכן הרשימו מאוד את הבעל. בהתקפת הזעם הבאה של אשתו נמלט כהרגלו, אל מתחת לשולחן. אולם אז, נזכר לפתע בדבריו של השכן והחליט לנהוג על פי עצתו. כאשר אשתו נרגעה ופקדה עליו לצאת מתחת לשולחן, הוא סירב בתקיפות. "הפעם אינני מתכוין לשמוע לך", אמר הבעל חד משמעית. "פעם אחת ולתמיד, אראה לך מי כאן בעל הבית!". תחושת העליונות והדימוי העצמי החיובי החדש שרכש לעצמו, העניקו לו מקום של כבוד... מתחת לשולחן. חשוב לדעת מהן נטיות האופי הטבועות בבעל, מכיון שאם האישה מתאמצת מאוד לשבור אותן ולבסוף גם "מצליחה" בכך, עם מי היא נשארת אז? אחת מן השתיים - או עם אדם שבור ומעורער מבחינה רוחנית ונפשית, שרק כלפי חוץ נראה כמו גבר, או לבד לגמרי - בלי איש לצידה. כאשר אישה אינה מכירה במהותה, היא עלולה להציק לבעלה עד כדי כך, שהוא עצמו ישכח את מהותו הגברית. ומי מאיתנו תרצה להיות נשואה למין בעל שכזה? איזו הנאה תהיה למי מאיתנו מכך? לאישה יש את היכולת להפגין עליונות על בעלה, אולם האם טוב יהיה לה לחיות עם גבר אותו השפילה עד עפר? אין כל תועלת בהפגנת עליונות על הבעל - לא כאשר נמצאים בחברת אנשים אחרים ואפילו לא כאשר נמצאים לבד. האישה כמה לאישה נאמנה ואוהבת ולא למורה. האתגר העומד בפני האישה הוא - להראות לו הערכה וכבוד. היא חייבת להתאמץ ככל יכולתה ולקבל אותו כפי שהוא, אפילו במקרים שהדבר קשה לה. אם יש דבר מה שהיא חשה, שהוא טעון תיקון אצלו, הדרך היחידה שעשויה להצלחה, היא זו העדינה, החמימה והקלילה, ולעולם לא מעמדת עליונות. והדברים מאוד מוכרים להרבה מאיתנו מחיי היום יום, ואף כי אולי קשה לשנות את המצב, הרי שעבודה מתמדת תביא תוצאות ברוכות אשר תהא בהם אחרית טובה וחיים מאושרים לטוב לנו כל הימים.

אמרי שפר

- הרה"ק רבי אריה לייב מגור אומר: איש אמת בכל מקום שהוא מגיע, מוצא מין את מינו - והשקר בורח משם.
- הרה"ק רבי שמה בונם מפיסחא אומר: מה בין "אוהב אמת" ל"שונא שקר"? - השונא שקר שונא את כל העולם כולו, שאין לך אדם שלא יהא בו מקצת מן השקר, ואילו אוהב את האמת אוהב את העולם כולו, שאין לך אדם שלא יהא בו חסד ורחמים, קצת מן האמת.
- הרה"ק רבי חיים יוסף דוד אזולאי אומר: לעולם יודה על האמת ולא יבוש אף מקטן שבקטנים, ואמר "מודים דרבנן הם שבחן".
- הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק אומר: אם אני הנני איני משום שאני הנני אני, ואתה הינך משום שאתה הינך אתה - הרי אני הנני אני ואתה הינך אתה. אולם אם אני הנני משום שאתה הינך אתה ואתה הינך משום שאני הנני אני, הרי אני איני אני ואין אתה אתה.

(פתגמים נבחרים)

ועל כן יאמרו המושלים-משל ונמשל

"וידבר ה' אל משה במדבר סיני" (א"א)

במדרש (במדבר רבה פרשה א') דרשו חז"ל על פסוק זה, כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: האם נהגתי עם בני ישראל כמדבר שממה? בנוהג שבעולם מלך בשר ודם שיצא למדבר האם הוא מוצא שם שלוה כשם שהיה מוצא בארמונו? האם יש לו שם אכילה או שתייה? ואילו אתם, הייתם עבדים במצרים והוצאתי אתכם משם והושבתי אתכם במיטות מכובדות שנאמר (שמות יג): "ויסב אלוקים את העם דרך המדבר", מהו "ויסב"? שהסיבו כדרך שהמלכים רבוצים על מיטותיהם! והעמדתי לכם שלושה מחנכים, משה אהרון ומרים. בזכות משה הייתם אוכלים את המן, ובזכות אהרון הקפתי אתכם בענני כבוד שהיו מכלים לפניכם את הנחשים ואת העקרבים ואת השרפים ואת הסלעים, שאם היה מקום נמוך היה מגביהו ואם היה מקום גבוה היה משפילו ועושה אותם מישור. ובזכות מרים זכו לבאר. הדבר יבואר על פי משל: גיבור גדול אחד היה עובר במדינות ומראה את כוחו העצום. פעם חת נזדמן הגיבור לעיר הבירה ומכיוון ששמעו הגיעו עד לארמון המלוכה הוזמן להתייצב לפני המלך. ביקש המלך מן הגיבור שיראה לו מעט מגבורותיו. יצא הגיבור אל רחוב העיר בלווית המלך ופמלייתו וכאשר הגיעו אל בית גדול ומוקף חומה ניגש הגיבור אל החומה ובמכת כתף אדירה הפיל אותה!... לאחר

מכן שאג הגיבור שאגה אדירה וכל חלונות הבית נשברו... התפעל המלך מאוד מגבורתו של זה ונתן לו מתנות נאות. לימים הגיע הגיבור לעיר קטנה שכל תושביה עניים מרודים ובנייניה מטים לנפול. הלך הגיבור ברחוב העיר והראה לכל את כוחו. בית שהיה עקום - יישר, ובית שהיה שקוע בטיט - הוציא מן המשקע. התפעלו מאוד בני העיר מגבורתו הפלאית. הבדל רב יש בין הגבורה שהדגים האיש בעיר המלוכה, לבין הגבורה שהראה לעין כל בעיר הקטנה, שכן בעיר המלוכה אף שהמלך התפעל ממעשהו, אולם בעל הבית שאת חומתו הפיל ואת חלונותיו שבר ודאי הצטער מאוד ולא שמח כלל... ולא כן בעיר הקטנה שם הרבו מעשי גבורתו שמחה וששון! כן הוא גם הנמשל. כאשר עשה הקדוש ברוך הוא ניסים לבני ישראל על הים והראה לעין כל את גבורתו, כביכול לא היה שמח בכך, כי גרם לחורבן הבריאה, וכמו שמובא במדרש שאמר הקדוש ברוך הוא למלאכים: מעשי ידי טובעים בים ואתם מבקשים לומר שירה! לא כן הדבר היה במדבר בעת שהקב"ה עשה ניסים לבני ישראל, אם היה מקום נמוך - הגביהו, ואם היה מקום גבוה - השפילו ועשאו מישור. במעשה זה שמחו בני ישראל ושמחו גם המדבר, משום כך שמח בכך גם הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו!

(משלי המגיד מדובנא)

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ בשישה בסיון חל יום חג השבועות לאחר ימי ספירת העומר שנמשכו ארבעים ותשעה ימים שהם שבעה שבועות, ולכן נקרא "חג השבועות" וכמו שנאמר: "שבעה שבועות תספור לך וכו' ועשית חג שבועות לה' אלווקיך", ובתורה לא מוזכר ענין מתן תורה בשבועות, מפני שהתורה ניתנה לעד ולעולמי עולמים, ולא שייך לקבוע יום מיוחד בשביל זה ככל שאר המועדים.
- ✓ גם המחמירים שלא מקדשים על הכוס אלא רק לאחר צאת הכוכבים - אינם צריכים להיזהר אלא בקידוש - אבל תפילת ערבית אפשר להתפלל מבעוד יום.
- ✓ נהגו כל תפוצות ישראל להיות ערים בליל חג השבועות ולעסוק בתורה עד עלות השחר, וכתוב בזהר הקדוש: "כל אלו שמתקנים תיקון בלילה הזאת ושומחים בו, כולם יהיו רשומים וכתובים בספר הזכרונות, והקב"ה מברך אותם בשבעים ברכות וכתרים של עולם העליון". ועוד כתוב בספרים הקדושים, שכל מי שלא ישן בלילה הזאת אפילו רגע אחד ויהיה עוסק בתורה כל הלילה - מובטח לו שישלים את שנתו ולא יארע לו שום נזק בשנה ההיא. והטעם שנשארים ערים לפי שבעת קבלת התורה היו ישראל ישנים כל הלילה והוצרך הקב"ה להערים על ידי קולות וברקים, ולכן מתקנים את זה על ידי הלילה הזאת.
- ✓ תיקון ליל שבועות שייך רק לאנשים, אבל הנשים אינן אומרות תיקון ליל שבועות, ויש לכך כמה טעמים.
- ✓ טוב ונכון לחוש לדברי רבותינו המקובלים ללמוד התיקון שנדפס בספר קריאי מועד, ומכל מקום בני ישיבות שלומדים תלמוד בלילה הזה בשקידה ובהתמדה - אין למחות בידם, שיש להם על מה שיסמוכו, ואם רוב הציבור קוראים התיקון, אין ראוי ליחידים לפרוש מהם, וללמוד תלמוד או רמב"ם, וכמו שאמרו: אל ישנה אדם ממנהג הבריות.
- ✓ אין ללמוד משניות בליל חג השבועות, ומי שיש לו מנהג קבוע ללמוד י"ח פרקי משנה בכל יום - מותר ללמוד הי"ח פרקי משנה ביום דוקא ולא בלילה. ומכל מקום מי שדרכו ללמוד משניות על השולחן כדי ללמוד דברי תורה בתוך הסעודה - אין לבטל את הלימוד משום זה, כי יש לסמוך על המתירים.
- ✓ יש לזהר שלא לדבר שיחת חולין כל הלילה, וצריך שמירה גדולה על זה, כיון שמתאספים הרבה אנשים, ודרכו של יצר הרע להכשילם לדברי חול ולבסוף עלולים לדבר דיבורים אסורים של שחוק ולשון הרע, וכן צריך להתגבר בארץ שלא יפנה ליבו לבטלה בלילה הזאת, ולישב על המשמר בעינים פקוחות לדחות את השינה שלא להתנמנם כלל. ולפני נקודת חצות הלילה יש לקרוא קריאת שמע, בפרט לאלה שהתפללו ערבית מבעוד יום, ומה טוב ומה נעים שתלמיד חכם יבאר לקהל דברי הגמרא והמדרש והתרי"ג מצוות, בדרי אגדה המושכים את הלב, כדי שלא יבואו להתנמנם, וזכות הרבים תלוי בו.
- ✓ תפילת שחרית ומוסף יתפלל בהתלהבות וזריזות, כדי שלא תחטפנו שינה באמצע ויבוא ליד יד יטעות, ויש נוהגים לעמוד בשעת קריאת עשרת הדברות, ואין זה מנהג נכון, ואם העולה לקרות בתורה הוא אביו או רבו, יעמוד מיד עם עלות לתורה, שעל ידי כך ניכר שעמידתו אינה משום עשרת הדברות, ויחיד הנמצא בבית הכנסת שנוהגים שהקהל עומדים בשעת קריאת עשרת הדברות, ואין לאל ידו לשנות מנהגם - יקדים לעמוד בתחילת קריאת הפרשה, או לכל הפחות יעמוד בתחילת קריאת העולה לספר תורה שהוזמן לקרוא בפרשת עשרת הדברות, כדי שלא יהיה כיושב בין העומדים וכמולול בקדושת עשרת הדברות.
- ✓ לימוד בתהילים ביום חג השבועות הוא צורך גדול שבו נפטר דוד המלך ע"ה ויעלה לרצון ביותר, ולכן כל אחד ילמד את כל התהילים היום זה, ויהיה לדגל לשון מחילה וסליחה של עוונות ופשעים האמור בבקשות המתוקנים לאומרים קודם התהילים ואחר תהילים כי יום טוב הוא. וגם יזהר שלא לומר "ונוכה ונחיה שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה", כי יתכן שגזור עליו לחיות יותר, אלא יאמר "ונוכה לאורך ימים ושנות חיים בתורה ובמצוות וכו'".
- ✓ ישתדל לחדש איזה חידוש בתורה, והוא סימן טוב להתחיל לחדש ביום מתן תורה - לכל השנה, ואם לא יודע לחדש ישתדל לשמוע או ללמוד חידוש שלא ידע מקודם, ונוהגים ללמוד אזהרות שישד רבי שלמה אבן גבירול, אבל טוב וישר ללמוד בספר המצוות להרמב"ם שהם אליבא דהלכתא, ומה נעים ללמוד כמה מצוות מתרי"ג מצוות להרמב"ם.
- ✓ נוהגים לאכול מאכלי חלב בחג השבועות, ומצאו על כך רמז בתורה: "בהקריבכם מנחה חדשה להשם בשבועותיכם" - ר"ת חלב. ונהגו גם לאכול דבש וחלב מפני שהתורה משלה לדבש וחלב. וגם בזמן הזה מצוה מן התורה לקיים "ושמחת בחגיך" באכילת בשר ושתיית יין, ומי שאינו יכול לאכול בשר בהמה מטעמי בריאות או כשרות - יאכל בשר עוף, ולא יאכל מאכלי חלב אלא עד שיעברו שש שעות מזמן אכילת הבשר, ומנהיגו לאכול תחילה מאכלי חלב, ואחר קינוח והדחה כד - אוכלים מאכלי בשר, ומצוה לשמח את הנשים בבגדים ותכשיטים נאים, ואת הקטנים בקליות ואגוזים, מגדנות וממתקים.
- ✓ אסור להתענות ביום איסרו חג של שבועות מפני שבזמן שחל עצרת בשבת, היה יום זביחת הקרבנות אחר השבת והוא כעין יום טוב. ומנהג הספרדים שלא לומר תחנון ונפילת אפיים, ומזמור יען ה' ביום צרה, ומזמור תפילה לדוד, מיום ראש חודש סיון עד יום י"ב בו ועד בכלל, מפני שחג השבועות יש לו תשלומין כל שבעה.

(הבית היהודי)